

Pismo Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych
z dnia 22 maja 1961 r. (PNM-100-2)
w sprawie inwentaryzacji pieczęci¹

Naczelna Dyrekcja Archiwów przesyła w załączeniu tekst zarządzenia NDAP nr 8 oraz wytyczne w sprawie opracowania zbiorów pieczęci, przechowywanych w archiwach² i wyjaśnia:

Sfragistyka - wiedza o dawnej pieczęci - dyscyplina wchodząca w skład nauk pomocniczych historii posiada w Polsce przeszło stuletnie tradycje. Poważny stosunkowo dorobek literatury naukowej poświęconej dawnym pieczęciom polskim i niewątpliwe w tym zakresie osiągnięcia nie mogą być jednak jeszcze dostateczną podstawą dla pełnego opracowania i naświetlenia całości zagadnień naszej sfragistyki. Ten stan rzeczy jest konsekwencją niezrealizowania dotychczas zasadniczych postulatów organizacyjno-naukowych stawianych przed sfragistyką, chociażby tylko na odcinku systematycznej inwentaryzacji materiału źródłowego^x. Pełna inwentaryzacja tego materiału, który w ogromnej ilości znajduje się w działach rękopiśmiennych bibliotek oraz w muzeach i archiwach, stanowi najważniejszy, fundamentalny etap i niezbędny warunek dalszego rozwoju badań sfragistycznych. Objęcie planową inwentaryzacją materiału pieczętnego w możliwie szerokich ramach chronologicznych dostarczy informacji o zbiorach sfragistycznych bibliotek, muzeów i archiwów, stwarzając podstawę dla opracowań analitycznych typu inwentaryzacyjno-opisowego, co pozwoli następnie na przejście do pełnej syntezy naukowej.

Uznając słuszność i celowość powyższego postulatu Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych podejmuje akcję inwentaryzacji pieczęci w archiwach. Akcja obliczona jest na kilka najbliższych lat, a objęte nią zostają wszystkie archiwa państwowe posiadające w swoich zbiorach akt staropolskich, tj. powstałych przed 1795 r., odciski pieczętno, a także osobne kolekcje pieczęci luźnych, tłoków pieczętnych oraz reprodukcji odcisków w postaci odlewów, fotografii itp. W dalszych planach leży również podjęcie prac inwentaryzacyjnych nad wybranymi pieczęciami XIX i XX wieku.

Przewiduje się również podjęcie systematycznych prac nad konserwacją pieczęci oraz sporządzaniem reprodukcji, głównie w formie odlewów z zachowanych odcisków.

¹ Źródło: Reg. NDAP (radca praw.), Zarządzenia 1960-1965, k. 112-113. Nie natrafiono na ślad uchylecia pisma

² Zob. poz. 138

^x Por. M. Haisig, Osiągnięcia i postulaty w zakresie sfragistyki polskiej, Studia źródłoznawcze. Commentationes, t. IV. 1959 s. 164.

Inwentaryzację pieczęci w archiwach przeprowadzać należy po uprzednim zapoznaniu się z podstawową literaturą przedmiotu i stosownie do załączonych wytycznych spełniających rolę instrukcji roboczej³.

Prace inwentaryzacyjne koordynować będzie Pracownia Sfragistyczna przy Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie. Pracownia Sfragistyczna zamierza utworzyć centralny inwentarz pieczęci znajdujących się we wszystkich archiwach państwowych. W związku z tym zachodzi potrzeba okresowego przesyłania przez archiwa pod adresem Pracowni Sfragistycznej kart inwentarzowych oraz fotografii pieczęci wykonanych w toku opracowywania danego zbioru pieczęci. Tryb postępowania w tym zakresie określają zalecenia szczegółowe wytycznych⁴.

³ Zob. tamże

⁴ Zob. tamże